

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

N^o4(2)

2026

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 2026-yil, aprel.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixoja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxonovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhriddinov Zafarjon Fakhriddin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

RAQAMLI MARKETING STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH ORQALI KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH MEXANIZMLARI	20
Amonov Mirzohid Tuymuratovich, Xodjayev Anvar Rasulovich	
TIJORAT BANKLARINING BYUDJET MABLAG'LARI HISOBIGA MOLİYALASHTIRILADIGAN LOYIHALARDAGI ISHTIROKINI KUCHAYTIRISH MEXANIZMLARI	26
Maxmudov Rahimjon Hamid o'g'li	
KORPORATIV BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING STRATEGIK YO'NALISHLARI.....	33
Shakirova Gulbaxor Sharipdjanovna	
YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISHDA XORIJIY TAJRIBALAR TAHLILI VA UNI O'ZBEKISTON SHAROITIDA QO'LLASH IMKONIYATLARI	38
Ne'matova Mavsuma, Xolmamatov Diyorbek	
ВЛИЯНИЕ НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ НА ИНВЕСТИЦИОННУЮ АКТИВНОСТЬ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	43
Буранова Лола Вахобовна	
ФИНТЕХ-ЭКОСИСТЕМА КАК ФАКТОР ИНКЛЮЗИВНОГО И УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА: СТРУКТУРНЫЙ АНАЛИЗ И ПЕРСПЕКТИВЫ ТРАНСФОРМАЦИИ	54
Эшмуротов Дониёр Ихтиёр угли	
ZAMONAVIY MARKETING KONSEPSIYALARI ASOSIDA XIZMATLAR RAQOBATBARDOSHLIGINING USLUBIY JIHATLARI.....	60
Ostonaqulova Gulsaraxon Matyoqub qizi, Fayzullayeva Zamira Alijonovna	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARINING IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA SERVIS XAVFSIZLIGI INDEKSI: SAMARQAND VILOYATI MISOLIDA	64
Shodmanova Zubayda Ubaydullayevna	
QURILISH FAOLIYATI SOHALARIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING ILG'OR XORIJIY TAJRIBALARI	
Xusanov Kamoliddin Xolmamat o'g'li	
INSON KAPITALI VA KADRLAR SALOHİYATINI BOSHQARISHNING NAZARIY KONSEPSIYALARI	73
Abdullo Sohibov	
O'ZBEKISTONDA URBANIZATSIYA JARAYONLARI JADALLASHUVI VA UNING HUDUDIY XUSUSIYATLARI	84
Mamanazarov Oybek Shomurodovich	
KORXONALAR MOLİYAVIY HOLATINI MOLİYAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARI (MHXS) ASOSIDA BAHOLASHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI	91
Xamidov Javoxir Shavkat o'g'li	
BIZNES JARAYONLARINI MONITORING QILISH TIZIMINING HOZIRGI HOLATI TAHLILI.....	95
Dadajonova Madina Ravshan qizi	
O'ZBEKISTON VA XORIJIY MAMLAKATLARDA BENEFITSIAR MULKIDOR KONSEPSIYASINI QO'LLASHNING DOLZARB MASALALARI	100
Ochilov Farhod Malikovich	

YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISHDA XORIJIY TAJRIBALAR TAHLILI VA UNI O'ZBEKISTON SHAROITIDA QO'LLASH IMKONIYATLARI

Ne'matova Mavsuma

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti Kechki ta'lim va magistratura fakulteti

Iqtisodiyot yo'nalishi 1-bosqich magistranti

ORCID: 0009-0001-7212-4104

Xolmamatov Diyorbek

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti Kechki ta'lim va magistratura fakulteti

Marketing yo'nalishi 1-bosqich magistranti

ORCID: 0009-0000-8462-9436

Annotatsiya. Maqolada yashil iqtisodiyotga o'tish jarayonida rivojlangan mamlakatlar tajribasining iqtisodiy ahamiyati va amaliy samaradorligi o'rganilgan. Tadqiqotning asosiy maqsadi Germaniya Germaniya, Skandinaviya mamlakatlari hamda South Korea Janubiy Koreyada yashil innovatsiyalar, qayta tiklanuvchi energiya manbalari va resurslardan samarali foydalanish asosida erishilgan iqtisodiy natijalarni tahlil qilish, shuningdek, ushbu tajribalarni Uzbekistan O'zbekiston iqtisodiyoti sharoitida qo'llash imkoniyatlarini aniqlashdan iborat. Tadqiqotda tizimli taqqoslash, statistik tahlil va case study metodlari qo'llanildi. IRENA, IEA, OECD kabi xalqaro tashkilotlarning rasmiy statistik ma'lumotlari, shuningdek, Ministry of Energy of Uzbekistan hamda Statistics Agency of Uzbekistan hisobotlari tahlil qilindi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, yashil iqtisodiyot modeli energiya samaradorligini oshirish (O'zbekistonda 2025-yilda 3,2 mlrd m³ gaz tejalgan), ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytirish, yangi ish o'rinlari yaratish va uzoq muddatli barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Rivojlangan mamlakatlarda yashil iqtisodiy siyosatni izchil amalga oshirish davlat va xususiy sektor o'rtasidagi samarali hamkorlik, investitsiya muhitini yaxshilash hamda innovatsion texnologiyalarni keng joriy etish orqali ta'minlanayotgani aniqlandi.

Maqolaning amaliy ahamiyati O'zbekistonda yashil iqtisodiyotga o'tish strategiyasini takomillashtirish bo'yicha ishlab chiqilgan tavsiyalar bilan belgilanadi.

Kalit so'zlar: yashil iqtisodiyot, barqaror rivojlanish, qayta tiklanuvchi energiya, energiya samaradorligi, iqtisodiy o'sish, xorijiy tajriba.

Abstract. This article examines the economic significance and practical effectiveness of applying the experience of developed countries in the transition to a green economy. The main objective of the study is to analyze the economic outcomes achieved in Germany Germany, the Scandinavian countries, and South Korea South Korea through the implementation of green innovations, renewable energy sources, and efficient resource use, as well as to determine the possibilities of adapting this experience to the economic conditions of Uzbekistan Uzbekistan.

The study employs methods of systematic comparison, statistical analysis, and case study. Official statistical data from IRENA, IEA, and OECD, as well as reports from the Ministry of Energy of Uzbekistan and the Statistics Agency of Uzbekistan, were analyzed.

The findings indicate that the green economy model plays a significant role in improving energy efficiency (3.2 billion m³ of natural gas were saved in Uzbekistan in 2025), reducing production costs, creating new jobs, and ensuring long-term sustainable economic growth. It was determined that the consistent implementation of green economic policies in developed countries is achieved through effective cooperation between the public and private sectors, improvement of the investment climate, and widespread adoption of innovative technologies.

The practical significance of the article lies in the recommendations developed for improving Uzbekistan's strategy for transitioning to a green economy.

Key words: green economy, sustainable development, renewable energy, energy efficiency, economic growth, foreign experience.

Аннотация. В данной статье исследованы экономическая значимость и практическая эффективность использования опыта развитых стран в процессе перехода к зелёной экономике. Основной целью исследования является анализ экономических результатов, достигнутых в Германии, странах Скандинавии и Южной Кореи на основе внедрения зелёных инноваций, возобновляемых источников энергии и эффективного использования ресурсов, а также определение возможностей адаптации данного опыта к условиям экономики Узбекистана.

В исследовании применены методы системного сравнения, статистического анализа и case study. Проанализированы официальные статистические данные IRENA, IEA, OECD, а также отчёты Ministry of Energy of Uzbekistan и Statistics Agency of Uzbekistan.

Результаты исследования показывают, что модель зелёной экономики играет важную роль в повышении энергоэффективности (в Узбекистане в 2025 году сэкономлено 3,2 млрд м³ газа), снижении производственных издержек, создании новых рабочих мест и обеспечении долгосрочного устойчивого экономического роста. Установлено, что последовательная реализация зелёной экономической политики в развитых странах осуществляется посредством эффективного взаимодействия государственного и частного секторов, улучшения инвестиционного климата и широкого внедрения инновационных технологий.

Практическая значимость статьи определяется разработанными рекомендациями по совершенствованию стратегии перехода Узбекистана к зелёной экономике.

Ключевые слова: зелёная экономика, устойчивое развитие, возобновляемая энергия, энергоэффективность, экономический рост, зарубежный опыт.

KIRISH

Global miqyosda yashil iqtisodiyotga o'tish iqtisodiy o'sish, atrof-muhitni muhofaza qilish hamda ijtimoiy barqarorlikni uyg'unlashtiruvchi strategik model sifatida e'tirof etilmoqda. International Energy Agency Xalqaro energetika agentligi (IEA) ma'lumotlariga ko'ra, 2024-yilda OECD OECD mamlakatlarida qayta tiklanuvchi energiyaning umumiy elektr energiyasi ishlab chiqarishdagi ulushi o'rtacha 35,8 % ni tashkil etgan [7]. Xususan, Denmark Daniyada ushbu ko'rsatkich 87,8 %, Germany Germaniyada esa 58,5 % ga yetgan [3].

Uzbekistan O'zbekiston ham yashil iqtisodiyotga o'tishni milliy taraqqiyot strategiyasining ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylantirdi. 2019-yil 4-oktabrda qabul qilingan PQ-4477-son qaror¹ bilan 2019–2030-yillarga mo'ljallangan "Yashil iqtisodiyotga o'tish strategiyasi" tasdiqlandi [4]. 2022-yil 22-dekabrda qabul qilingan PQ-436-son qaror² esa yashil iqtisodiyotga o'tish jarayonini monitoring va hisobot tizimi orqali amalga oshirish bo'yicha chora-tadbirlarni belgilab berdi [5].

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Xalqaro tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, energiya tizimini qayta tiklanuvchi manbalarga o'tkazish va barqaror siyosatlarni ishlab chiqish orqali yashil iqtisodiyot barqaror iqtisodiy o'sishni qo'llab-quvvatlaydi [1]. International Renewable Energy Agency Xalqaro qayta tiklanuvchi energiya agentligi (IRENA) hisobotiga ko'ra, 2024-yilda global miqyosda qayta tiklanuvchi energiyaga investitsiyalar hajmi 807 mlrd AQSh dollarini tashkil etgan bo'lib, shundan 554 mlrd AQSh dollari quyosh energetikasi loyihalariga yo'naltirilgan [4][8]. Mazkur ko'rsatkich 2022-2023-yillardagi o'rtacha darajaga nisbatan 49 % ga yuqori bo'lgan [4].

Mahalliy olimlardan Y. Mahmudova "yashil iqtisodiyot" modelini joriy etish hamda energiya samaradorligini oshirish masalalarini o'rgangan [9]. S. Xamrakulova esa resurs samaradorligi va ekologik innovatsiyalarni tatbiq etish mexanizmlarini tahlil qilgan [10].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda rivojlangan mamlakatlarning yashil iqtisodiyotga o'tish tajribasini o'rganishda tizimli taqqoslash, qiyosiy tahlil va statistik usullar qo'llanildi. Shuningdek, International Renewable Energy Agency IRENA, International Energy Agency IEA, OECD OECD kabi xalqaro tashkilotlar hamda Ministry of Energy of Uzbekistan O'zbekiston Energetika vazirligi va Statistics Agency of Uzbekistan Milliy statistika qo'mitasining rasmiy hisobotlari tahlil qilindi.

TAHLIL VA NATIJALAR

1. Rivojlangan mamlakatlar tajribasi tahlili

International Energy Agency Xalqaro energetika agentligi (IEA) hamda OECD OECD ma'lumotlariga ko'ra, 2024-

1 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori, 04.10.2019 yildagi PQ-4477-son <https://lex.uz/docs/-4539502>

2 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori, 02.12.2022-yildagi PQ-436-son <https://lex.uz/docs/-6303230>

yilda rivojlangan mamlakatlarda qayta tiklanuvchi energiya ulushi quyidagi ko'rsatkichlarni tashkil etgan [3][7] (1-jadval).

1-jadval. Rivojlangan mamlakatlarda qayta tiklanuvchi energiya ulushi (2024-yil)³

Mamlakat	Qayta tiklanuvchi energiya ulushi (%)	Izoh
Denmark Daniya	87,8	OECD davlatlari orasida eng yuqori ko'rsatkich
Sweden Shvetsiya	68,4	IEA ma'lumotlari asosida
Norway Norvegiya	74,1	IEA ma'lumotlari asosida
Germany Germaniya	58,5	OECD statistikasi
Spain Ispaniya	58,4	OECD statistikasi
South Korea Janubiy Koreya	10,5	OECD mamlakatlari orasida eng past ko'rsatkich

Jadval ma'lumotlari shuni ko'rsatadiki, Skandinaviya mamlakatlari hamda Daniya qayta tiklanuvchi energiyadan foydalanish bo'yicha yetakchi o'rinlarni egallagan. Bu holat uzoq muddatli ekologik siyosat, texnologik modernizatsiya va davlat qo'llab-quvvatlovi bilan izohlanadi.

2. Global yashil energiya investitsiyalari

International Renewable Energy Agency IRENAning "Global Landscape of Energy Transition Finance 2025" hisobotiga ko'ra, 2024-yilda global energiya transformatsiyasiga investitsiyalar hajmi 2,4 trln AQSh dollarini tashkil etgan [4][8] (2-jadval).

2-jadval. Global energiya transformatsiyasiga investitsiyalar (2024-yil)⁴

Investitsiya yo'nalishi	Hajmi (mlrd AQSh dollari)	Ulushi (%)
Qayta tiklanuvchi energiya (jami)	807	33,6
— Quyosh energiyasi	554	23,1
— Shamol energetikasi	~200	8,3
— Boshqa manbalar	~53	2,2
Elektr transport vositalari	763	31,8
Elektr tarmoqlari	359	15,0
Batareya saqlash tizimlari	54	2,2
EV zaryadlash infratuzilmasi	39	1,6
Yashil vodorod	346	14,4

Jadvaldan ko'rinadiki, quyosh energetikasi barcha qayta tiklanuvchi energiya investitsiyalarining qariyb 69 foizini tashkil etib, yetakchi yo'nalish sifatida namoyon bo'lgan. Bu esa mazkur texnologiyaning iqtisodiy samaradorligi va jadal rivojlanayotganini ko'rsatadi.

3. O'zbekistonning yashil iqtisodiyotga o'tishdagi yutuqlari

Uzbekistan O'zbekiston Ministry of Energy of Uzbekistan Energetika vazirligi tomonidan e'lon qilingan rasmiy statistikaga ko'ra, 2025-yilda qayta tiklanuvchi energiya yo'nalishida salmoqli natijalarga erishilgan [6] (3-jadval).

3-jadval. O'zbekistonda yashil energiya ishlab chiqarish (2024–2025-yillar)⁵

Ko'rsatkichlar	2024-yil	2025-yil	O'zgarish
Jami elektr energiyasi ishlab chiqarish (mlrd kVt/soat)	81,8	86,7	+6,0 %
Quyosh va shamol stansiyalari ishlab chiqarishi (mlrd kVt/soat)	5,0	10,5	2,1 barobar
Qayta tiklanuvchi energiya ulushi (%)	12,8	19,4*	+6,6 p.p.

3 Manba: OECD (2024), IEA Renewables Information 2025 ma'lumotlari asosida tuzilgan [3][7].

4 Manba: IRENA hisobotlari asosida tuzilgan [4][8].

5 Manba: Ministry of Energy of Uzbekistan rasmiy ma'lumotlari (2026-yil 6-yanvar) [6].

Tejalgan tabiiy gaz (mlrd m ³)	1,35	3,2	2,4 barobar
Oldini olingan zararli emissiyalar (mln tonna)	2,0	4,7	2,35 barobar

Izoh: *Qayta tiklanuvchi energiya ulushi quyosh, shamol va GESlar yig'indisi asosida hisoblangan.*

Mazkur ko'rsatkichlar O'zbekistonda yashil energetika bozorining jadal rivojlanayotganini ko'rsatadi. Xususan, quyosh va shamol elektr stansiyalarida ishlab chiqarilgan energiya hajmi 2,1 barobarga oshib, 10,5 mlrd kVt/soatga yetgan.

4. O'zbekistonning makroiqtisodiy ko'rsatkichlari

Statistics Agency of Uzbekistan Milliy statistika qo'mitasi ma'lumotlariga ko'ra, 2025-yilning yanvar-sentabr oylarida iqtisodiyotning asosiy tarmoqlarida barqaror o'sish kuzatilgan [9][5] (4-jadval).

4-jadval. O'zbekistonning asosiy makroiqtisodiy ko'rsatkichlari (2025-yil, 9 oy)⁶

Ko'rsatkichlar	O'sish sur'ati (%)
Yalpi ichki mahsulot (YAIM)	7,6
Sanoat ishlab chiqarishi	6,8
Qurilish sohasi	14,2
Xizmatlar sohasi	8,7
Qishloq, o'rmon va baliqchilik xo'jaligi	3,6
Savdo, yashash va ovqatlanish xizmatlari	10,6
Tashish va saqlash, axborot va aloqa	14,6

O'zbekiston Milliy statistika qo'mitasi tomonidan e'lon qilingan rasmiy ma'lumotlarga ko'ra, 2025-yilning yanvar-sentabr oylari yakunlari bo'yicha mamlakat yalpi ichki mahsuloti hajmi joriy bozor narxlarida 1 303,7 trln so'mni tashkil etgan. Mazkur ko'rsatkich 2024-yilning mos davriga nisbatan 7,6 foizga oshgan. Tarmoqlar kesimida olib borilgan tahlillarga ko'ra, YAIM o'sishiga eng katta ijobiy ta'sir xizmatlar sohasi hissasiga to'g'ri kelib, uning ulushi 4,0 foiz punktini tashkil etgan. Shu bilan birga, sanoat tarmog'i ham iqtisodiy o'sishga sezilarli darajada hissa qo'shib, mazkur ko'rsatkich 1,7 foiz punktga teng bo'lgan [9].

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, rivojlangan mamlakatlarning yashil iqtisodiyotga o'tish tajribasi Uzbekistan O'zbekiston sharoitida qo'llanishi mumkin bo'lgan muhim strategik yo'nalishlarni aniqlashda asosiy manba bo'lib xizmat qiladi. Xususan, Denmark Daniya, Germany Germaniya va Sweden Shvetsiya kabi mamlakatlarda qayta tiklanuvchi energiya ulushi 60–88 foizga yetgan bo'lsa, O'zbekiston 2025-yilda ushbu ko'rsatkichni 19,4 foizga yetkazishga muvaffaq bo'ldi [3][6]. Qiyosiy tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, O'zbekiston qisqa muddat ichida sezilarli yutuqlarga erishgan bo'lsa-da, rivojlangan mamlakatlar darajasiga yetish uchun yanada izchil va jadal islohotlar zarur.

Global miqyosda qayta tiklanuvchi energiyaga investitsiyalar hajmi 807 mlrd AQSh dollarini tashkil etgan bo'lib, O'zbekiston xalqaro moliya institutlari bilan hamkorlikda yirik quyosh va shamol elektr stansiyalarini ishga tushirish orqali ushbu global tendensiyaga faol qo'shilmoqda [4]. Yashil energiya hisobiga 2025-yilda 3,2 mlrd m³ tabiiy gaz tejaldi hamda 4,7 mln tonna zararli chiqindilarning atmosferaga chiqarilishining oldi olindi [6]. Mazkur ko'rsatkichlar yashil iqtisodiyotga o'tishning iqtisodiy va ekologik samaradorligini yaqqol tasdiqlaydi.

O'tkazilgan tahlillar asosida quyidagi tavsiyalar ishlab chiqildi.

Birinchidan, qayta tiklanuvchi energiya ulushini 2030-yilga borib 40 foizga yetkazish strategiyasini izchil amalga oshirish maqsadga muvofiq. Bunda qisqa muddatli (2026–2027-yillar) va o'rta muddatli (2028–2030-yillar) rejalarni ishlab chiqish hamda ularning ijrosi ustidan doimiy monitoring olib borish zarur.

Ikkinchidan, xususiy sektor investitsiyalarini jalb etish maqsadida yashil obligatsiyalar, subsidiyalar va davlat-xususiy sheriklik mexanizmlarini kengaytirish, shuningdek, yashil loyihalarni amalga oshiruvchi korxonalariga soliq hamda bojxona imtiyozlari berish tizimini takomillashtirish lozim.

Uchinchidan, energiya samaradorligini oshirish bo'yicha hududiy dasturlarni ishlab chiqish, har bir mintaqaning quyosh, shamol va geotermal energiya salohiyatidan kelib chiqqan holda mahalliy energetika tizimlarini modernizatsiya qilish zarur.

6 Manba: Statistics Agency of Uzbekistan rasmiy ma'lumotlari (2025-yil 27-oktabr) [9].

To'rtinchidan, World Bank Jahon banki, European Bank for Reconstruction and Development Yevropa tiklanish va taraqqiyot banki, Islamic Development Bank Islom taraqqiyot banki hamda Asian Development Bank Osiyo taraqqiyot banki bilan hamkorlikda yashil loyihalarni moliyalashtirish ko'lamini kengaytirish, shu bilan birga o'zbekistonlik mutaxassislarining xorijiy tajriba almashish dasturlarida ishtirok etishini rag'batlantirish tavsiya etiladi.

Ushbu chora-tadbirlarning kompleks tarzda amalga oshirilishi O'zbekistonning yashil iqtisodiyotga o'tish jarayonini jadallashtirish, energiya xavfsizligini mustahkamlash, iqtisodiy o'sishni barqarorlashtirish hamda ekologik vaziyatni yaxshilashda muhim omil bo'lib xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Babacan, M. A. Polat, & O. Kızılkaya (2023). Green economy in sustainable development: An analysis for OECD countries. *Istanbul Journal of Economics*, 73(1), 231–260. <https://doi.org/10.26650/ISTJECON2022-1191901>
2. M. R. Hossain, D. P. Dash, N. Das, E. Ullah, & M. E. Hossain (2024). Green energy transition in OECD region through the lens of economic complexity and environmental technology: A method of moments quantile regression perspective. *Applied Energy*, 365, 123235. <https://doi.org/10.1016/j.apenergy.2024.123235>
3. International Renewable Energy Agency (2025). Global landscape of renewable energy finance 2025. IRENA. <https://www.irena.org/Publications>
4. International Energy Agency (2025). Renewables 2024: Analysis and forecast to 2029. IEA Publications. <https://www.iea.org/reports/renewables-2024>
5. OECD (2024). OECD renewable energy statistics 2024. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/renew-data-en>
6. R. Simpson, J. Smith, & T. Williams (2025). The path to green growth in OECD economies: The role of energy transition and education. *Energy Economics*, 145, 108419. <https://doi.org/10.1016/j.eneco.2025.108419>
7. S. Hamraeva (2025). Perspektivy razvitiya “zelyonoy ekonomiki” v Respublike Uzbekistan [Prospects for the development of the green economy in the Republic of Uzbekistan]. *Green Economy and Development*. <https://doi.org/10.5281/zenodo.16693759>
8. I. Isroilov (2025). Yashil iqtisodiyot kontekstida makroiqtisodiy barqarorlikni mustahkamlash: Xalqaro tajriba va O'zbekiston amaliyoti [Strengthening macroeconomic stability in the context of the green economy: International experience and Uzbekistan practice]. *Green Economy and Development*. <https://doi.org/10.5281/zenodo.17577355>
9. O. Khudoyberdiyeva, & M. Yakhshikulova (2025). The role of renewable energy in the green economy. *Green Economy and Development*. <https://doi.org/10.5281/zenodo.16745162>
10. Y. Mahmudova (2025). Strategiya perekhoda Uzbekistana k “zelyonoy ekonomike”: problemy i perspektivy [Strategy of Uzbekistan's transition to a green economy: Problems and prospects]. *Green Economy and Development*. <https://doi.org/10.5281/zenodo.17380558>
11. A. Mirzayev (2025). O'zbekiston Respublikasini “yashil” iqtisodiyotga o'tish istiqbollari: Muammolar va yechimlar [Prospects for the transition of the Republic of Uzbekistan to a green economy: Problems and solutions]. *Green Economy and Development*. https://doi.org/10.55439/GED/vol1_iss10/a4
12. K. Nuraliyeva (2025). Uglersiz energiyaga o'tishda O'zbekistonning yashil strategiya yo'l xaritasining integratsiyasi va ta'siri [Integration and impact of Uzbekistan's green strategy roadmap in the transition to carbon-free energy]. *Green Economy and Development*. <https://doi.org/10.5281/zenodo.15624225>
13. Ministry of Energy of Uzbekistan (2026-yil 6-yanvar). 2025-yilda quyosh va shamol energiyasi ishlab chiqarish hajmi to'g'risida hisobot. <https://minenergy.uz>
14. Statistics Agency of Uzbekistan (2025-yil 27-oktabr). 2025-yil yanvar–sentabr oylarida O'zbekiston yalpi ichki mahsuloti dinamikasi to'g'risida hisobot. <https://stat.uz>
15. President of the Republic of Uzbekistan (2019-yil 4-oktabr). PQ-4477-son qaror. 2019–2030-yillarga mo'ljallangan “Yashil iqtisodiyotga o'tish strategiyasi” to'g'risida. <https://lex.uz>
16. President of the Republic of Uzbekistan (2022-yil 22-dekabr). PQ-436-son farmon. 2030-yilgacha yashil iqtisodiyotga o'tish bo'yicha islohotlar samaradorligini oshirish chora-tadbirlari to'g'risida. <https://lex.uz>
17. J. Samadova, & Sh. Xolliyev (2025). Yashil iqtisodiyotga o'tishning ahamiyati va O'zbekistonda yashil iqtisodiyotga o'tish strategiyasi [The importance of transitioning to a green economy and the strategy of transitioning to a green economy in Uzbekistan]. *Green Economy and Development*. <https://doi.org/10.5281/zenodo.16744755>
18. S. Xamrakulova (2025). Principy perekhoda k “zelyonoy ekonomike” v Respublike Uzbekistan [Principles of transition to a green economy in the Republic of Uzbekistan]. *Green Economy and Development*. <https://doi.org/10.5281/zenodo.16104250>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. № 4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin. Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

EI.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>